

MOMBASA COUNTY ASSEMBLY**HANSARD REPORT**Thursday, 14th April, 2016

The House met at 2:48p.m.

*(Deputy Speaker (Hon. Mswabah Rashid) in the Chair)***PRAYERS****Deputy Speaker** (Hon. Mswabah Rashid): Kindly Hon. Members have your seats.**MOTION**

Hon. Mohamed Hatimy.

Hon. Mohamed Hatimy: Ahsante sana Mheshimiwa Spika leo naona tumevamiwa na wageni kwenye Nyumba yetu hii na ningependa kuwaambia karibuni sana. Thank you Mr. Speaker, i beg to move the following Motion.*(Hon. Mohamed Hatimy moved the Motion)***OFF-SETTING PAYMENT OF WAITIKI TITLE DEEDS BY THE COUNTY
GOVERNMENT OF MOMBASA**

THAT AWARE that Article 6(2) of the Constitution of Kenya provides that the National and County governments are distinct and inter-dependent and shall conduct their mutual relations on the basis of consultation and cooperation.

FURTHER AWARE that the national government issued titled deeds to house owners of the former Waitiki Area in Likoni as individual leases for 99-year periods.

Mr. Speaker Sir, CONCERNED that the most of the occupiers are either poor or low-income earners and would not afford to pay the fees/amount charged by the national government to enable them be the absolute lawful owners of the plots.

Mr. Speaker Sir, NOTING THAT His Excellency the Governor formed a County Executive Sub-Committee to negotiate with the national government with specific terms of reference as encapsulated in the resolution hereby.

Mr. Speaker Sir, I urge this County Assembly to RESOLVE that:

1. A socio-economic study of the occupiers be undertaken by Pamoja Trust.
2. The County government of Mombasa undertakes to pay Kshs. 1.25 billion which is estimated amount payable to the Settlement Fund Trustees in order for them to release the land to citizens of Mombasa who are currently occupying the land.
3. The County government of Mombasa commits itself to pay the amount within the statutory maximum period of 23 years in equal monthly instalments as per the Settlement Fund Trustees regulations.
4. The Ministry of Lands and Urban Planning upon receipt of the adoption and approval resolution undertake to formalize the ownership and issuance of the title deeds on freehold terms to the current occupiers of the land at former Waitiki land in Likoni to the current occupiers thereof.

Mr. Speaker I beg to move and I request Hon. Kasangamba, Leader of Majority to second this Motion. Thank you Mr. Speaker.

*(Applause)***Deputy Speaker** (Hon. Mswabah Rashid): Yes Hon. Kasangamba.

Leader of Majority (Hon. Kasangamba): Mr. Speaker I rise to second the Motion.

(Question proposed)

Deputy Speaker (Hon. Mswabah Rashid): Members I should now propose a question that as many as of the opinion that this House debate the Motion by Hon. Hatimy.

(Question put and agreed to)

(Applause)

Yes Hon. Hatimy.

Hon. Mohamed Hatimy: Ahsante Mheshimiwa Spika, ningependa kuwaomba Wabunge wenzangu waweze kuunga mkono Mswada huu kwa sababu ya raia wetu wa Mombasa ili waweze kuishi maisha kama ya watu wengine. Mheshimiwa Spika kama nilivyosema nataka kusema kuwa nguvu za serikali ya Kaunti kifungu cha 6 (2) ya sheria ya serikali za ugatuzi ya mwaka 2012 yaani 'County Government Act, 2012' imewapatia serikali ya Kaunti nguvu kuweza kujifanyia mambo yao vile wanataka. Hivyo basi baada ya ziara ya Mheshimiwa Rais wa Kenya Uhuru Kenyatta alivyokuja kupeana 'lease title' ilikuwa kuna kizungu mkuti juu ya vipi watu wetu walivyoambiwa walipe zile pesa kwani watu hawa uwezo wa kulipa pesa hizo ni wachache sana ambao wana uwezo wa kulipa pesa hizo. Kwa hio Mheshimiwa Spika kwa hekma za Gavana wetu aliyesimama siku ile na kusema hawa watu hawawezi kulipa na wasilipe lakini Rais Uhuru akasimama na kusisitiza kuwa ni lazima pesa hizi zilipwe. Mheshimiwa Spika baada ya Gavana kukaa na kufikiria vipi ataweza kusaidia raia wake aliweza kuunga jopo na kuweza kushirikiana na Serikali Kuu kama Katiba vile inavyotuambia kuwa waliweza kusikizana na kukaa na kusema ni lazima waangalie maslahi ya wananchi. Hivyo basi Mheshimiwa Spika mimi naomba Nyumba hii itilie jambo hili maanani na umakinifu kufikisha Mswada huu wa kuweza kuwafanya watu wetu hawa wa Likoni kusaidika na kupata haki yao vile inavyotakikana. Ahsante sana Mheshimiwa Spika.

(Applause)

Deputy Speaker (Hon. Mswabah Rashid): Yes Hon. Kasangamba.

Leader of Majority (Hon. Kasangamba): Ahsante sana Mheshimiwa Spika, mimi nasimama kuunga mkono Mswada huu. Mheshimiwa Spika tukiangalia mipangilio hapa kutokana na ile ziara ambayo Mheshimiwa Rais Uhuru alivyokuwa hapa Mombasa alipeana vyeti ambavyo ni 'lease' kwa wakaazi wa Likoni wa eneo la shamba la Waitiki na baada ya muda Mheshimiwa Spika Rais Uhuru alienda Lamu kupeana vyeti vya umiliki mashamba yaani 'Title Deed'. Mheshimiwa Spika tukiangalia tofauti ya haya mambo mawili ni kwamba hapa wamepewa 'Lease' ya 'title deed' ya kwamba wewe utakaa miaka 99 na kule Lamu ni kuwa ni 'freehold title deed'. Mheshimiwa Spika tukilinganisha tofauti mbili hapa cheti cha 'lease' ilikuwa inatakiwa ilipiwe shilingi laki moja na elfu themanini na marupupu ambapo kule watu walipewa vyeti vya mashamba bure. Mheshimiwa Spika kulingana na maono ya Mheshimiwa Gavana wetu wa Mombasa, Gavana wa Mji 001 ni kwamba wananchi wa Lamu ama maeneo mengine ya Kenya hawana tofauti na wananchi wa Waitiki; wote hali zao ni duni, wote ni watu wanaoishi katika Serikali moja, wote ni watu ambao wanahitaji kubebwa ama kulelewa kwa hali ama kwa daraja moja sio watu wa daraja tofauti na wengine. Ndiiposa Gavana akachukua wadhifa wa kuona Serikali ya Kaunti ijivike jukumu la kulipa deni lile kupitia kwa *Settlement Trustee Fund*.

Mheshimiwa Spika kama Serikali ya Kaunti imeadhimisha kuchukua deni lile kulipia wale wakaazi na wale wakaazi wasilipe hata shilingi kutoka kwa mifuko yao, vile vile tunaomba kwa sababu kama Serikali ya Kaunti imejitolea na tukakubali kwamba tumebeba deni lile basi wale wananchi waweze kupata vyeti vya kumiliki mashamba yale ili waweze kujimiliki ardhi zile kama wananchi wengine. Kwa sababu tunaona maeneo mengi ya mashamba maskwota wanapewa vyeti vya mashamba ambazo wanadumu nazo vizazi kwa vizazi isiwe miaka 99 alafu tena itaweza kurudi tena kwa serikali. Mheshimiwa Spika tunahofia usalama wao mbeleni wawe wataweza kupewa kitu wakaweza kukimiliki basi vizazi na vizazi mpaka hapo mbeleni labda kwa matukio mengine. Mheshimiwa Spika

tukiangalia hususan kwa watu wetu wa Likoni tunawalaumu watu waliomshauri Rais Uhuru na watu waliokaa katika Kamati zile na kuja na uamuzi kwamba watu wa shamba la Waitiki walipe pesa zile. Hatuwezi kumlaumu Rais moja kwa moja ila wahusika waliokaa nao hawakumshauri vizuri, wahusika walioko Mombasa hawakumuelezea vizuri maana walikuwa wanashtuka kwamba wale walionunua maeneo ya Waitiki ni watu na uwezo wao na wale ni watu walala hoi, watu hali zao ni duni ni watu pia wanahitaji msaada. Ahsante sana Mheshimiwa Spika.

(Applause)

Deputy Speaker (Hon. Mswabah Rashid): Hon. Tom Ogalo.

Hon. Ogalo: Ahsante sana Mheshimiwa Spika, nimesimama kuunga mkono hoja iliyoletwa na Mwenyekiti wa Kamati ya Fedha. Mheshimiwa Spika mimi ndio mwenyeji wa pale Waitiki...

(Applause)

Mheshimiwa Spika hata mimi nimejenga pale na hiyo 'lease' ya miaka 99 ambayo tumepewa si sawa kwa sababu hiyo miaka 99 inaweza kuwa nitakufa halafu watoto wangu waje wateseke pale. Nasema ahsante sana kwa Mheshimiwa Gavana Joho kwa kauli yake ambayo ametoa vizuri na naomba Waheshimiwa katika Bunge hili mniunge mkono kwa sababu shida ambayo niko nayo ni shida ambayo ni mbaya kwa sababu watu wangu hawana nguvu ya kulipa hizo pesa na wengine wamejenga rumu moja tu na wanakaa pale halafu unamwambia alipe shilingi laki moja na elfu themanini na nne hata hawataweza Mheshimiwa Spika. Naomba Waheshimiwa wenzangu wakati mtu anapata shida ni wenzake ndio wanamsaidia naomba muniunge mkono vile mumejitisha hii hoja...

(Applause)

Mheshimiwa Spika tuliona kwamba wakati Raisi Uhuru alivyokuja alikuwa ni kama ana uchungu na sisi kwa sababu alitaka tulipe na nguvu kwa sababu hatukumpigia kura...

(Applause)

Alisema hivyo ni kama amekasirika na kusema mutalipa mupende musipende. Mheshimiwa Spika nashukuru kwa Gavana; Gavana kumbe anajua watu wake wanaishi vipi Likoni, kumbe anatembea anajua tunakaa vipi kule namshukuru Gavana sana na naomba wenzangu muniunge mkono. Ahsanteni.

(Applause)

Deputy Speaker (Hon. Mswabah Rashid): Hon. Madundo. Hon. Madundo you can go where Hatimy is sitting and give your contribution from there.

Hon. Mohamed Madundo: Ahsante sana Mheshimiwa Spika, kitu cha kwanza mimi naunga mkono hii hoja ambayo imeletwa hapa na nashukuru Mwenyezi Mungu kwa siku ya leo. Leo ni siku kubwa namshukuru Mwenyezi Mungu pia kwa kumpa Gavana nguvu ya kufikiria jambo kama hili kwa sababu katika upande wa Likoni ilikuwa watu wanangojea kiana pekee yake...

(Applause)

Ilikuwa hakuna usaidizi wowote na wakati mkutano ulifanyika Shika Adabu ni jambo ambalo lilikuwa na masikitiko makubwa kwa kuwa Mbunge wa Likoni Mheshimiwa Mwahima yeye anaomba Rais Uhuru kwamba watu walipe na yeye alikuwa pamoja kwa kuzungumza mambo ya mashamba kuwa watu walipe na yeye alikuwa amekubaliana kuwa watu walipe hakupinga. Kwa hiyo yeye kuja kupinga pale hata Rais Uhuru alishangaa akasema mimi si kusema uongo kwa sababu tulikuwa na watu kadhaa na kukaa na wao kuzungumza jambo hili itakuwaje wewe Mheshimiwa mzima...Ndugu zangu, waheshimiwa wenzangu mimi nazungumza na uchungu sababu sisi tumechaguliwa na wananchi kuja kutetea wananchi; kwanza natoa shukrani kwa watu wenzangu waheshimiwa wa kutoka Likoni tulipokaa na Gavana tukazungumzia na Gavana nashukuru hakurudi nyuma akasema watu wa Likoni angehakikisha kuwa hawa watu wenu ambao...

(Applause)

Kwa hivyo ndugu zangu waheshimiwa wenzangu hili jambo tulipitishie na pia naomba katika Bunge hili kwa sababu kuwa ‘scheme’ ya Shika Adabu haijapimwa lakini ningeomba nikileta ule Mswada wa Shika Adabu ‘scheme’ pia hiyo ipimwe kwa sababu ni njia moja ambayo tutaondoa matatizo ya mambo ya mashamba kwa Waitiki. Ni mpaka mimi na Mheshimiwa Tom Ogalo lakini kuna baadhi ya watu ambao walikuwa wametoka Mombasa kukawa wanaishi Kisauni, Bamburi na wamenunua ploti kule. Kwa hio tutakuwa tunawaumiza na nawaomba wabadilishi wa rekodi warudi mtazame mali zetu pamoja na Gavana kwa sababu Gavana pia tutamuomba tena aje sehemu za Likoni tuwe na mkutano mkubwa ili watu wajue kuwa Gavana wetu wa Mombasa anafanya kazi. Ahsante.

Deputy Speaker (Hon. Mswabah Rashid): Yes Hon. Hamisi Mwidani.

Hon. Mwidani: Ahsante Bwana Spika.

Deputy Speaker (Hon. Mswabah Rashid): Mheshimiwa Khamisi Mwidani tunaomba uje ukae pale Mheshimiwa Hatimy yupo.

Hon. Mwidani: Bwana Spika nashukuru kwa kunipa fursa hii, kwanza nafikiri hata dunia na wananchi wa Kenya watajua maana ya ugatuzi ni kwa sababu kama si ugatuzi na yale mambo yamepitishwa na Rais yangukuwa ni mwisho lakini leo hayawezi kumalizwa kwa sababu wenye kuamua mambo ya Kaunti ni serikali ya Kaunti na ndio hii hapa ikiongozwa na Gavana. Kwa hio Bwana Spika na uzuri wenyewe Kaunti ya mombasa ni ODM, na ODM ni upinzani na ukichunguza upinzani saa yote yaangalia maslahi ya wananchi, ile iliyokuwa ni JAP ilikuwa na haikuangalia maslaha yetu kama wananchi. Lakini sisi tukahakikisha kwamba wananchi wetu tunawathamini na kama ni hizi pesa, hii pesa yetu ya Kaunti tuitoe kufidia wananchi wetu. Bwana Spika huu ndio Mswada wa kuonyesha kwamba watu hawakupiga kura kimakosa kwa Mombasa kama ODM, lau sivyo Bwana Spika ingekuwa si mambo hayo leo watu wetu wangukuwa washaathirika. Kwa hio Bwana Spika hili jambo naliuga mkono asilimia 100, na Mungu atujalie mahala hapa kuwe na makubaliano na hatua ichukuliwe. Ahsante Bwana Spika.

Deputy Speaker (Hon. Mswabah Rashid): Mheshimiwa Omar Suleiman.

Hon. Boma: Ahsante sana Mheshimiwa Spika kwa kunipa nafasi hii kwa kuchangia kuhusu Mswada huu ulioletwa na Mheshimiwa Hatimy ambaye ni Mwenyekiti wa Kamati ya Fedha ambaye pia ni Mwenyekiti wa chama cha kisiasa cha ODM katika Kaunti ya Mombasa. Suala la ardhi ndilo suala lililokuwa kabisa katika mkoa wetu wa Pwani na mimi naongea na naongea kwa masikitiko makubwa sana. Kabla Kenya ipate uhuru ardhi hio ya Waitiki ilikuwa ya Mhindi mmoja alikuwa mtu wa Daudi, baada ya Kenya kupata uhuru ardhi hizo zikawa zimerudi mikononi mwa serikali lakini la ajabu kuwa Waitiki alipatiwa kipande kidogo cha ardhi na kwa ‘lease’. Lakini kwa vile wenzetu ni werevu waliongeza ile ‘lease’ ikakuwa vyeti vya kumiliki ardhi na kuwaacha wenzetu, wakaacha wenyeji wa Likoni wakiwa walala hoi wakiwa waakaa kwa nyumba za makuti hawapati maendeleo. Mara ya mwisho wananchi wa Likoni waliamua wenyewe kwa sababu ya kukosa ardhi na wakaona shamba hili linakaa tupu halina faida yoyote kwa watu ambao wamelinyakua ni afadhali tuingie sisi wenyewe wakati huu wananchi wakakubaliana wakaingia huko na wakakaa muda mrefu, mara wataka kung’olewa mara hivi na hivi lakini mwisho Rais alikuja lakini kabla Rais aje alikaa na Kamati yake, Rais hawezi kuja katika jimbo la Mombasa hivi hivi ni lazima akae na Kamati yake na katika watu walio katika Kamati yake ni Kamishna wake wa Mombasa ambaye ni Bwana Marwa.

Pili ni wale Wabunge ambao aliwanunua kwa sababu wale ndio watu wa kupenda pesa walimwambia Mheshimiwa Rais hawa watu lazima wanunue vyeti vya kumiliki ardhi ile ili sisi tuweze kutengeneza pesa zetu za kampeni lakini Mungu si Athumani Mheshimiwa Ali Hassan Joho Gavana wetu aliamua na kuwatetea hawa wakaazi haswa kwa upande wa Waitiki. Kwa hio leo Mheshimiwa Gavana ameamua kuwalipia wananchi hawa pesa zile walikuwa wameitishwa na serikali kuu. Cha ajabu kuwa sehemu nyengine za Kenya wananchi wanapewa vyeti vya kumiliki ardhi bure na pia wanapewa pesa za kwenda

kujikimu vizuri lakini leo katika Kaunti ya Mombasa ni maajabu makubwa sana wananchi hawa hawa ambao ni walala hoi walikuwa wanaitishwa pesa wakijua kuwa watashindwa warudi wazichukue wao wafanyie biashara yao leo hii, Mungu pia hatamalaki. Mimi nampongeza tena Mheshimiwa Gavana azidi kutetea baadhi ya ardhi hizi ambazo ziko chini ya mikono ya watu ambao hawastahili kuwa nazo. Serikali hii imetunyanyasa sana sisi watu wa Mombasa ila kuficha barabara hazitengezwi lakini akija Uhuru zatengezwa sijui ni kwa nini sisi kuwa katika ODM si makosa yetu ni tangu Kenya ilipopata uhuru tuliamua kukaa katika upinzani na ni sababu katika mambo kama haya ya kunyanyaswa. Kwa hio mimi pia naunga mkono Mswada huu wa kuwa mwananchi wetu wa kutoka huko Waitiki walipiwe pesa ili wakae vizuri, walale vizuri na watajua kuwa Kaunti ya Mombasa ndiyo serikali ambayo inafaa na serikali ambayo inaongozwa na Mheshimiwa Hassan Joho ambaye ni wa chama cha ODM lakini kabla ya serikali nyengine wananchi warudishiwe hizo pesa. Ahsanteni.

Deputy Speaker (Hon. Mswabah Rashid): Mheshimiwa Amur Murfad.

Hon. Amur: Ahsante sana Mheshimiwa Spika, mimi nitaanza kusema ni masikitiko makubwa kwa hii nchi ya Kenya; ni nchi moja ama haina tofauti nasi vipi leo Mombasa itengwe isiwe na ya zile Kaunti 47 Mheshimiwa Spika? Kenya ni moja, Rais ni mmoja, majimbo tunayoyajua kisheria ni 47, vipi Kenya hii ikabagua jimbo moja? Nikisema hivi nafafanua kwamba jimbo la Mombasa lilikuwa labaguliwa; ikiwa Wakenya wengine wanapewa vyeti vya kumiliki shamba bure kwa nini watu wa Mombasa wapewe *'lease title deeds'*? Hio ni kutia shaka pale miaka ya 99 wakati tulikuwa sisi na watoto wetu na wajukuu wetu Kenya waje watutete hiyo hii upande wa siasa ila shaka. Bwana Spika Kenya ni nchi moja, cha kusikitisha ni kwamba Rais mzima wa Jamhuri ya Kenya aje Mombasa aseme nyinyi hamkumpigia kura kama ni Rais alichaguliwa wa nchi yote si cha fulani au watu fulani Kenya nzima. Ni masikitiko kwa yeye kusema kwamba nyinyi hamkumpigia kura wakati akichaguliwa alisema aliyempigia kura ambaye hakumpigia kura wewe ni mwananchi wake na ni wajibu wake kukuhudumia ipasavyo.

Kwa Rais ilikuwa ni aibu kusema kwamba watu wa Mombasa ama watu wa Likoni hawakumpigia kura, je alikuwa anakuja huku kwa misingi ya kura? Jiulize utakosa tulikuwa tunaangaliwa kwa misingi ya kura? Kura ni haki ya mtu kupiga atakapo, ni mapenzi yake na kuchagua kiongozi ni hiari yake ikiwa twataka. Tutaendelea kupiga kura pale ambapo tunaona maslahi na mapato yetu hatuwezi kulazimishwa kupiga kura ni mahaba yako ataka ifahamike na ieleweke kuwa kura ni haki yako na ni mahaba yako kupiga pale unapotaka. Kuchagua umtakaye ni hiari yako huwezi kulazimishwa ni haki yako ya kikatiba, kwa hivyo tutaendelea kuwa kupiga kura kwa watu tuwatakao na ikiwa Rais akiangushwa kwetu atatubagua basi hata sisi tutaendelea kumbagua wakati wa kura. Naamini Kenya ni moja na Rais hata akikaa ahudumie nchi moja kama anavyohudumia watu wengine lakini akitwambia kwamba sisi hatukumpigia kura ni aibu sana na masikitiko kwa Rais wa Jamhuri yetu ya Kenya kusema neno kama hilo, kwa hayo machache ahsante Bwana Spika.

Deputy Speaker (Hon. Mswabah Rashid): Yes Hon. Jimmy Odari.

Hon. Odari: Ahsante Mheshimiwa Spika, mimi pia nachukua fursa hii kuunga mkono Mswada huu ambao umeletwa na Mheshimiwa Hatimy. Hakika Mheshimiwa Spika ningetaka kumpongeza Mheshimiwa Gavana wetu wa Mombasa kwa kuwa alichukua hatua hii mwafaka na kuingilia swala la watu wa Likoni, haswa watu wa Waitiki. Mheshimiwa Spika watu wa Waitiki na watu wa Likoni ni Wakenya kama watu wengine wowote, si siri kwamba watu wa Waitiki ni watu ambao ni walala hoi, watu ambao hawana mapato na wale Walio na mapato mapato yao ni ya chini sana. Mheshimiwa Spika hawa watu walikuwa wamekaa kweye hili shamba maana hawana ardhi ya kukaa, hawana makao na ni watu ambao wamekuwa wakihangaika kwa muda mrefu kwa maana walijikuta wako pale sio mapenzi yao kuwa wako pale bali ni kwa sababu ya dhiki waliokuwa nayo ndiyo iliyowapeleka wakakaa mahali pale. Leo Bwana Spika hawa watu ambao ni walala hoi

ukiwaambia watoe pesa ili kuchukua ile ardhi ni kama kuwatia kitanzi shingoni maana Mheshimiwa Spika wengi wao wameshindwa kulipa ile ardhi watapokonywa, haya ni mambo yanayowaandama watu wa Likoni. Kwa hio Mheshimiwa Spika hii hatua Mheshimiwa Gavana na sisi kama serikali ya Kaunti kuwasaidia kulipa hio ardhi ni hatua ambayo kila anaeishi Kaunti hii anafaa aiunge mkono. Hili ni jambo na ni jukumu sisi kama viongozi waliochaguliwa na ambayo watu wa Waitiki wanatuangalia viongozi wao na wawakilishi wao lazima tumshike mkono Gavana na serikali kwa jumla hawa watu wasaidiwe ili wasipoteze hii ardhi. Tuliona wakati wa mambo ya wakimbizi wa humu nchini yaani *'Internally Displaced Persons (IDP)'* wakipewa pesa ya makaazi, walikuwa wanafanya mchezo? Kwa hio sisi kama viongozi wa Mombasa tunasema watu wa Waitiki wasaidike na serikali ya Kaunti iunge mkono ili watu wa Waitiki wasihangaike tena, ahsante Mheshimiwa Spika.

(Applause)

Deputy Speaker (Hon. Mswabah Rashid): Hon. Maimuna.

Leader of Minority (Hon. (Ms.) Maimuna Salim): Ahsante sana Bwana Spika, mimi leo naona ya kwamba zile ndoto zetu tumeweza kuzitimiza kama wapwani, sisi kama watu wa Pwani ama Mombasa kwa jumla tumenyanyaswa sana na ardhi zetu. Kwa hio mimi naona pale ambapo tulikuwa tumelenga ya kwamba tunataka ugatuzi kusudi tuweze kutetea watu wetu leo wakati umefika na chanda chema huvishwa pete. Sisi tunashukuru kwa uongozi wa Gavana; ni kijana mwenye hekima ya uongozi na anaejua matatizo ya watu wake; hayo yote ndio yameweza kufanya mpaka ameweza kukaa kutengeneza Kamati na ikae iangalie jinsi gani tutaweza kuwasaidia. Sio kucheza siasa bali kuwasaidia watu wetu wa Likoni waweze kupata msaada kwa sababu tunajua uwezo wao ni duni na ikiwa Kenya ni kuwa wengine wanalipiwa na serikali wengine hawalipiwi. Kwa hio katika hali hiyo Gavana amekuja na uamuzi mzuri ya kwamba sisi kama Kaunti ya Mombasa tutaweza kuwalipia wale kwa miaka 23 kama wao walivyokuwa wanataka kwamba wananchi wajilipie wenyewe kwa miaka 23. Kwa hivyo twamuunga mkono Gavana wetu na tunasema sio Likoni pekee yake ni mahali popote ndani ya Mombasa tukiona kuna matatizo bora iwe kuna ukweli na Kamati ambayo itaweza kutupatia ukweli sisi tutashirikiana na Gavana tuhakikishe kwamba tutaweza kusaidia watu wetu wa Mombasa. Hii ni kwa sababu wamezaliwa eneo hilo, wamekuwa eneo hilo na wana wajukuu na vitukuu na leo tunapawa *'lease'* ya miaka 99, tumeingia katika serikali ambayo tunaweza kutimiza katiba. Tunamshukuru Gavana kwa sababu huo uamuzi aliokuja nao, ni kumaanisha kwamba sisi tutasimama na yeye kama waheshimiwa wa Kaunti ya Mombasa tuhakikishe kwamba mumepata stakabadhi za ardhi kusudi muweze kumiliki pale mahali na ukifa wewe mtoto wako arithi na akifa mtoto wako mjukuu arithi. Hivyo basi tutakuwa tumeingia pale tulikuwa twapataka kama watu wa Pwani, kama ardhi zetu na InshaAllah Mungu aweze kutujalia kushirikiana tuweze kufanya haya mambo na yaweze kufanyika katika Mombasa yote, kwa hayo mengi nashukuru na naunga mkono.

(Applause)

Deputy Speaker (Hon. Mswabah Rashid): Yes Hon. Meti.

Chief Whip (Hon. Ebrahim Omar): Ahsante Bwana Spika na mimi kunipa fursa kuchangia katika Mswada huu ulioletwa katika Bunge hili na Mwenyekiti wetu wa Fedha Mohamed Hatimy. Leo hii mimi kama Kiongozi katika Bunge hili nasimama kujivunia kuunga mkono Mswada huu kwa sababu ni jambo ambalo litaweza kusaidia ndugu zetu na familia zetu huko Likoni. Tukiangalia historia ya nchi yetu toka tupate uhuru sisi watu wa Pwani tumekuwa na shida za mashamba kila miaka nenda miaka rudi. Mheshimiwa Spika sisi watu wa Mombasa ni ma *'squatters'* hata ukiangalia babu yangu alikuwa *'squatter'*, leo mimi niwe *'squatter'* mtoto wangu aje awe *'squatter'* itakuwa ni jambo la kusikitisha, ni kama sisi wapwani tumetengwa na Pwani na tunanyanyaswa. Hili ndio jambo linatufanya sisi tuwe katika uongozi kwa sababu lazima tupate fursa ya kutoa sauti yetu; naweza kutoa mfano Bwana Spika sehemu zengine tulizosikia vyeti vya kumiliki mashamba zatolewa ukiangalia

sisi Mombasa tuko kwa upinzani tunashangaa leo hii tunaambiwa mpaka tulipe. Mheshimiwa Spika inasikitisha sana jambo kama hili lakini kwa bidii ya serikali yetu ya Kaunti pia na Gavana wetu 001 Hassan Joho, kwa sababu yeye ni mtu amezaliwa na amekuwa Pwani matatizo haya anayajua na kuyaelewa, ni kama vile Mswahili anavyokwambia kitanda usichokilalia kunguni wake hutakijua.

Mheshimiwa Gavana anajua tatizo la ma 'squatter' ndio maana sisi kama Kaunti tumejitolelea kuwasaidia watu wa Likoni ili wawe na uhuru wao, sisi tutasimama kidete kuhakikisha kwamba sisi wapwani haki zetu mpaka zisimame na pia tukiwa na maono yetu 2035 lazima jambo kama hili tulitilie maanani ndio maana tunafanya kuhakikisha tuna vyeti vya kumiliki ardhi zetu ili ndoto yetu ibadilishe uwe mji wa kupendeza na sisi kama serikali tumepitisha jambo kama hilo naona safari tumeianza. Ningependa kuwaomba Wabunge wenzangu tuunge mkono swala hili tuwasaidie ndugu zetu kwa sababu leo ni wao kesho sisi lazima tuungane kuhakikisha wananchi wa Mombasa ni watu ambao wanaweza kumiliki hati za mashamba na wana fursa kuwa kama wakenya wengine, shukran.

Deputy Speaker (Hon. Mswabah Rashid): Hon. Duncan.

Hon. Onyango: Ahsante Mheshimiwa Spika na mimi naungana na viongozi wenzangu kwa kuunga mkono hoja hii; nimeanza na Likoni na niko na matumaini makubwa ya kwamba baada ya kutoka Likoni hata watu wangu wa Mikindani watapata afueni. Mheshimiwa Spika sote tunaungana kwa ajili ya kutetea haki za watu wetu waliotuchagua na kama vile tunavyojua Nyumba hii ni Nyumba ya sheria, chochote tunapitisha hapa kama Wabunge na wanasheria halipingwi na mtu yoyote. Kwa hio tuko na watu wetu wakubwa ya kwamba baada ya kupitisha hoja hii mambo ya 'squatter' katika Waitiki tumezika katika kaburi la sahu...

(Applause)

Jambo hili litakuwa limewapa afueni kubwa sana wakaazi wa Likoni na pia tunamshukuru sana kiongozi wa Mombasa kwa kuja na uamuzi kama huu, sisi tunamuunga mkono na tunamhakikishia kwamba tutasaidiana katika vita vyovyote mpaka tuhakikishe watu wetu wa Mombasa wameridhishwa na uongozi ulioko. Ahsanteni.

(Applause)

Deputy Speaker (Hon. Mswabah Rashid): Hon Mary.

Hon. (Ms.) Akinyi: Ahsante sana Mheshimiwa Spika, nimesimama hapa kuunga jambo hili kwa dhati; naunga sana kwa sababu hata tukiwa tunapiga zile hesabu zetu za wakati ambapo Raisi alipokuja Likoni kuzungumzia mambo ya vile wakaazi wa Likoni watakapolipa hizi pesa, ambapo ni shilingi 1.25 billioni inafika hadi shilingi 2.5 ambayo ilikuwa haya mambo mengine bali ilikuwa ni hali ya biashara. Baada ya kukaa ukiweza kujua kwamba viongozi wa Mombasa ni viongozi ambao kweli wanaangalia na wanaona maslahi ya wananchi ambao wanaishi katika Kaunti yetu ya Mombasa ndiposa Mheshimiwa wetu Gavana alikaa akatengeza Kamati yake wakakaa wakaonelea ni vyema tuweze kuwasaidia wakaazi wa Waitiki ili waweze kulipiwa hizi pesa ili wapumue. Katiba yetu Kifungu cha nne kuhusu haki za kimsingi yaani 'Bill of Rights' inahakikisha kuwa mwanadamu ambae anapumua ana haki ya makaazi na kama jambo hili halingeweza kufanyika na hawa wakazi wetu wa Waitiki walikuwa wanatakikana wawe wanalipa hizi pesa katika benki na benki zimekuwa ghali mpaka zinapotea, ndiposa zile ardhi pia zingepotea kwa zile benki walikuwa wanaambiwa ambapo ingefikia hawa wakaazi wetu wangeishia barabarani.

Kwa hio mimi naendelea kupongeza Kaunti yetu ya Mombasa tupitishe mjadala huu katika Bunge hili ili haya mambo yakaweze wakaazi wa Waitiki waweze kupata mahali ambapo watakuwa wanakaa raha mustarehe na kwenda kuendelea na maisha yao. Kwa sababu ilikuwa walishindwa kulipa pesa hata ukiwa unarudi katika hesabu utapata kuwa huyu mwananchi wa kawaida alikuwa anatakikana hata kama analipa pesa kidogo kabisa ni shilingi elfu moja kila mwisho wa mwezi, hata kama wewe ni wapangaji wangapi wanalipa shilingi elfu moja kila mwisho wa mwezi wanafungiwa majumba yao pale kwa sababu

wameshindwa jinsi ya kupata pesa ya kulipa ile nyumba ambapo inamaanisha kuwa wewe ulikuwa umeletewa hiyo pengine umekaa mda mrefu ushindwe kulipa ili waende wafanyiwe mnada. Ama watafute watu wao ambao nchi yetu ya Kenya imejaa mambo ya ukabila wakatafute watu wao ambao ni wakabila zao ndio waje wanykaue Kaunti yetu ya Mombasa katika shamba la Waitiki. Hili jambo ambalo limekuja ni jambo la muhimu, hizi pesa waende wakalipie ili waweze kuishi raha mstarehe katika Kaunti yao. Ahsanteni sana.

(Applause)

Deputy Speaker (Hon. Mswabah Rashid): Thank you very much Members, I think now the time allowed for this Motion is up and I will put a question, yes Hon. Hatimy you can go ahead and answer the question.

Hon. Mohamed Hatimy: Ahsante Mheshimiwa Spika kwa fursa ya kujibu hii. Mheshimiwa Spika sisi kama Wawakilishi wa Bunge la Kaunti yaani MCAs kwenye majukumu ni kuwakilisha wananchi na sisi tumefanya kazi kama inavyotakikana. Mheshimiwa Spika sisi kama Kamati ya Fedha nikiwa Mwenyekiti tumesema kuwa pesa hizi Shilingi bilioni 1.52 ambazo zinatajikana kulipwa Mheshimiwa Spika zifanyiwe hesabu; Milioni 1.5 kwa miaka 23 Kaunti iweze kulipa kwa mwezi. Kwa hivyo nafikiri tuko na uwezo, tunaweza kulipa pesa hizi ili tuweze kuhakikisha watu wetu wanafunguliwa minyororo waliofungwa Mheshimiwa Spika; naomba na namuomba Mbunge wa eneo la Likoni aungane na sisi ili aweze kufaulu. Haya tunayoyazungumza hapa ni lazima sisi tukubaliane ya kuwa hawa watu wetu wanashida na zile shida sio za kujitakia bali shida wameletewa kwani ardhi zote zikigawanywa huwa zinapeanwa kwa bure Mheshimiwa Spika baada ya kulipa zile pesa kidogo za maombi na nini na nini lakini leo tunahakikisha kuona kuwa watu walioko kule chini wanapewa ardhi na...Kwa hivyo itakuwa jambo hili si la haki vile serikali walifanya tunasema kuwa sisi kama wawakilishi wa Mombasa tunaungana na Gavana wetu Hassan Joho kumuambia kwamba Kamati aliyoweza kuiweka aendeleo na sisi tumempatia idhini kama Bunge la Mombasa ili jambo hili lipate kufaulu. Kwa haya machache Mheshimiwa Spika nawashukuru wanachama kwa mchango wao na wote walioweza kuchangia kwenye hoja hii na naomba uweze kuweka swali. Ahsante Mheshimiwa Spika...

(Applause)

Deputy Speaker (Hon. Mswabah Rashid): Thank you Members of Mombasa County Assembly; I have no other reason but to put a question in the House?

(Question put and agreed to)

(Applause)

MOTION

PRIVILEGE MOTION

Deputy Speaker (Hon. Mswabah Rashid): Yes Hon. Kasangamba.

Hon. Kasangamba: Thank you Mr. Speaker I would like to move a Motion to rescind yesterday's Motion on adjournment, if permission is granted from the Chair.

Deputy Speaker (Hon. Mswabah Rashid): You may proceed.

Hon. Kasangamba: Thank you Hon. Speaker, I would like to move a Motion on adjournment of sittings of the County Assembly.

(Hon. Kasangamba moved the Privilege Motion)

ADJOURNMENT OF SITTINGS OF THE COUNTY ASSEMBLY

That pursuant to the Standing Order 25(3) and 46(1) and (2) of the Interim County Assembly Standing Orders, this House do now RESOLVE to rescind her decision to alter her calendar approved on Wednesday 13th April 2016, and therefore do adjourn sittings and be on recess until Tuesday 10th May 2016".

Mr. Speaker I beg to move.

Deputy Speaker (Hon. Mswabah Rashid): Members I put the question that we debate this Motion.

(Question put and agreed to)

Yes Majority leader?

Leader of Majority (Hon. Kasangamba): Ahsante sana Mheshimiwa Spika, labda kueleza zaidi jana kulingana na kalenda yetu tulipitisha hapo awali inasema kwamba mapumziko yaani 'recess' ...ila kwa ushauri wa wenzangu wakapitisha kwamba kiasi cha wiki moja kwa sababu ya dharura na shughuli zilizoko. Lakini baada ya kufanya majadiliano na wenzangu tena tuliona ya kwamba wiki hiyo moja tunayoiongeza itakuwa ina kosa maana kwa sababu miongoni mwa Waheshimiwa watakwenda katika lile tamasha letu la kila mwaka, huu ukiwa ni mwaka wa tatu kuidhinisha ugutuzi katika maeneo ya Meru. Kwa hio itakuwa hasara kwa kuongeza siku ambazo hatutakuwa na hatutapata idadi ya Wabunge inayohitajika kulingana nakanuni za Bunge zetu zinaturuhusu Mheshimiwa Spika hiyo wiki tuwe katika mapumziko ili mradi twende nasi tupate maelezo zaidi ama hatua za ugutuzi na tupate maono mema ambayo tutarudisha Kaunti ya Mombasa yenye tutaweza kuyatekeleza. Hata hivyo si maneno mapya ya mapumziko, kila Bunge ni hali yake tunatakiwa kupumzika mara tatu Mheshimiwa Spika, na haya mapumziko katika sehemu zake moja ni kukaa karibu na wananchi na tujue kwa sababu kwa kukaa nao ndio uwakilishi wa kusema na wa kusikiza ndio hali halisi zilizoko mashinani, ndio ukija kutetea itakuwa ni ule urahisi. Kama watu wa Waitiki wameweza kulipa mashamba kwa hivyo lazima tukae mashinani tujue hali halisi ya wananchi ili tukija hapa kuwawakilisha tuwaakilishe ipasavyo Mheshimiwa spika, kwa hayo Mheshimiwa Spika ahsante.

Deputy Speaker (Hon. Mswabah Rashid): Mheshimiwa Fatuma Mote.

Hon. (Ms.) Fatuma Swaleh: Ahsante sana Mheshimiwa kwa kunipa fursa hii, mimi pia nimesimama kidete kwa kuweza kuungana mkono mjadala huu wa Kiongozi wa Walio Wengi Bungeni. Mheshimiwa Spika kama unavyojua katika Nyumba hii sisi ni viongozi kwa hivyo yatajikana tukienda zetu katika mapumziko ili tuweze kuwasikikiza wananchi wetu, si wananchi peke yake vilevile ndani ya hii Nyumba yetu kuna wafanyi kazi ambao wanatufanyia kazi na huwa tunasahau kusikiza matatizo yao. Mheshimiwa Spika vile vile ningomba japo kuwa tunaenda katika mapumziko tufanye kazi ili tuweze kusikiliza wafanyi kazi na wananchi wetu kwa sababu ofisi zingine kuna baadhi ya viongozi hawaonekani; kwa mfano kama sehemu ya Kadzandani utaona ofisi imemea nyasi kongozi huyo sijui amepotela wapi. Kwa hio mimi naunga mkono mia fil mia twende nyumbani tusikize wananchi wetu Mheshimiwa Spika waliotuchagua wakatuleta ndani ya Nyumba hii. Ahsante sana Mheshimiwa Spika.

Deputy Speaker (Hon. Mswabah Rashid): Mheshimiwa Caroline?

Hon. (Ms.) Auma: Ahsante sana Mheshimiwa Spika kwa kuniona, hata mimi napongeza Kiongozi wa Walio Wengi Bungeni Mheshimiwa Kasangamba kwa kuleta Mswada wa kwenda mapumzikoni. Kwa kweli Mheshimiwa imekuwa wakati sasa twende nje kwa wodi tueleze wananchi kuhusu Maono ya 2035. Mheshimiwa Spika sote tunataka kusimama na wakati ni sasa twende tutembe mashinani ili tuweze kuuza sera zetu. Mimi naenda Ziwa La Ng'ombe kutembea pamoja na Salim Kalume ili kuhakikisha wananchi wa Ziwa la Ng'ombe, eneo Bunge la Nyali wametuona na waweze kuona sera zetu waweze kuona maono ya 2035, tuko tayari kwenda mapumzikoni.

Deputy Speaker (Hon. Mswabah Rashid): I have heard your views and I think this House has accepted the Motion by Majority Leader, so under Standing order number 1(1) I want to read something because of that Motion. I want to read under Standing Order number one;

(Deputy Speaker (Hon. Mswabah Rashid) read)

Hon. Members I trust that you are well, the session that started on the 17th January 2016 ends today 14th April 2016 and business has been transacted as required, the level of debating

has significantly improved as compared to previous sittings in this and as a result of the various trainings with other Assemblies and benchmarking. I encourage more trainings and benchmarking during this period of the remaining part of the year to enable us learn more best practices to further improve the operations...

ADJOURNMENT

This House stands adjourned until the recess ends or when a special sitting is convened.

The House rose at 3:52p.m.